

EDINOST

Glasi slovenskega političnega društva za Primorsko.

*V edinci je mešč.

«EDINOST» izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gl., za polu leta 3 gl., za četrt leta 1 gl. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnine, reklamacije in inserate prejema Opravištvo «vla Zonta 5».

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu «vla Torreata» Nuova tipografija; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznaila in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglaših z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Nove davkovske postave.

III.

Uže pod poprejšnjo ustavoverno vlado je bila sprejeta postava gled obdačenja akcijskih in takih društev, katere so postavno zavezana, da polagajo letne račune, kakor so to tudi hranilnice in založne. No, ustavoverci, ki so zdaj nakrat postali tako veliki prijatelji rokodelcev, delalcev in kmetov, da so v tej sešiji nasvetovali celo vrsto narodno-gospodarskih naredeb, menili so se ob svojem času prav malo za to, da so bila gmotna društva rokodelcev in kmetov, kakor so to založne in obrtniška društva, tako preobdačena, da uže samo zaradi tega niso mogla dobro napredovati. To nepriliko je uže sedanja vlada nekoliko popravila s postavo od 27. decembra 1880, ker je z njo dovolila nekatere olajšave pri obdačenju takih malih zavodov. Z novim predlogom o finančnih društvih pa boče sedanja vlada to stvar še boljše vrnati. Načelo nove postave je, da velika akcijska društva, ki merijo le na boljše rento velicega kapitala, plačevajo primeren davek, mej tem ko se to breme nekaterim majhnim društvom, katera imajo namen, rokodelcu in kmetu pomagati, zlažja, ali celo odvali. Mi od svoje strani želimo, da bi se gmotna društva rokodelcev in kmetov popolnoma oprostila vsake davščine, ker dobro je iz socialno-političnega stališča, da se osnivanje takih društev povsem pospešuje; država bi morala celo vzeti pod svojo posebno protekcijo taka društva, ki imajo po Schulze-Delitsch-evih načelih smoter, da si nižji stanovi iz lastnega nagiba in lastnih moči pomagajo do boljšega gmotnega in duševnega stanja in do neke vsaj omejene neodvisnosti od velicega kapitala. Zatorej bi želeli, da naši poslanci to stvar presoajo iz pravega naprednjaškega gospodarskega stališča. — Denes je svet uže tak, da se morejo le po racionalnem združenju zvrnati nekatere nezmoglosti in socialne neprilčnosti.

Dobro postaviti moramo imenovati tudi oni četrti davkovski predlog sedanje vlade; ta se nanaša na dohodke od kapitala in se zove davek od rent ali dohodkov od kapitalov. Vseled te postave bodo morali plačevati davek tudi oni, ki imajo svoje kapitale v hranilnicah ali intabulirane na zemljiščih, ali vložene pri kakih podjetjih in ki niso dosedaj skoro nobenega davka plačevali. Tako je imel kedo pri kakšnem obrtniku 2000 gl., za te je moral obrtnik plačevati kapitalistu najmanj 120 gl. obresti. Postava o dohodninskem davku bo zahtevala, da vsak obrtnik plačane obresti od izposojenega si kapitala odbije od

dohodkov, s tem boče zvedeti kapitalista, od katerega bo terjala potem davek, ako mu take obresti nesejo najmanj 300 gl. na leto. Sploh namerava ta postava, da potegne v krog davkoplačevalcev vse tiste ljudi, ki so živeli od samih obresti in niso k ljubi velikih dohodkov dosedaj plačevali nobenega neposrednega davka. Taki ljudje pač laže plačujejo, nego pa kmet in obrtnik; le ta nevarnost bo, da bodo ti ljudje potem terjali za toliko višje obresti posebno tam, kder ni intabulacije, to je od rokodelcev; a temu se tudi lahko v okom pride po zadruhan, po malih založnah, katere mora vlada, posebno vsled novih davkovskih postav na vse kripje pospeševati, kajti v vsakej stvari more biti skoz iz skoz zdravo načelo in tako so tudi te nove postave veriga, ki terja še mnogo posre-njih sklepov, da bode veriga popolna in se nikder ne pretrže. Nove davkovske postave imajo v obče še precej dober namen, nižji stanovom olajšati bremena in zvaliti jih na boljše in trdnjše pleča.

Razen postave o pridobninskem davku, morejo se tudi odobravati vse te postave, posebno ako jih poslanci še malo predrugačijo; neopravičeno je torej kričanje ustavovernih listov, kateri se posebno za kapitaliste in bogatine bojé, pa imajo uboge nižje stanovne le zato v ustih, da bi jih naščuvali na sedanjo vlado. — A to sredstvo uže dolgo nema več uspeha.

Davki so res visoki, to vsi vemo, a kmet jih je najtežje nosil in vsaka vlada, ki kmeta in rokodelca varuje, je poštena in varna.

Nove postave namerjavajo pa tudi, kakor smo uže pri osebnem dohodninskem davku rekli, zmanjšati «deficite», kar je na vsak način hvalevredno, posebno ako se ta nedostatek, kakor uže rečeno, večinoma zvali na močne rame velikih kapitalistov in ljudi, ki žive le ob svojih velikih kapitalih, pa niso v produktivnem zmislu državi prav nič koristni. Zvrnanje deficita pa pomenja v Avstriji obrat na dobro, kajti državni kredit s tem močno zraste in država boče potem lahko najemala velike svote po nizkih obrestih in teh svot ne rabila več za neproduktivne troške, ampak v povzdigo občnega blagostanja za zidanje novih železnic, reguliranje voda itl., kar vse se je dozdaj v Avstriji še precej pogrešalo, ali se vsaj ni sistematično in pravilno vršilo. Sedanjej vladi in sedanjej večini drž. zbora največa čast, ako vse to polagoma vresniči, v kar Bog pomodi.

Politični pregled.

Notranje dežele.

V državnozborneski seji dne 30. januarja je predložil finančni minister zakonski načrt zastran državne računske oblasti, minister za deželno bran pa zahteval 100.200 gl. kredita za podporo rodbin v Bosni bivajočih rezervistov. — Hallewich je nasvetoval, naj se predrugači red državnega monopola od leta 1831. — *Matuš* je vtemeljeval predlog o ustanovitvi samostojnih obrtnih zbornic in o predrugačbi zakona, po katerem so osnovane trgovinske in obrtne zbornice. Ta predlog se po večurni debati izročil obrtnemu odseku. — *Herbst* je interpeliral ministerstvo, ker se je dvema dunajskima časnikioma odtegnola prodajna pravica. Ko je bil Herbst minister, takrat je bila ta pravica mnogo časnikom vzeta in Herbst je to odobraval, a zdaj, to se ve da, zdaj je to velik greh. — Nazadnje je vlada predložila zakonski načrt zastran deželne brambe.

V zadnjeji seji budgetnega odseka je vprašal dr. *Tonkili* naučnega ministra zastran izvršitve leta 1880 sklenene resolucije, in ko mu je ta odgovoril, da se je po njegovem menenju omenjena resolucija sklenola le za Kranjsko, predložil je dr. *Tonkili* to le resolucijo: Vladi se naroča, da se ima naredba, izdana leta 1880 za vojvodino Kranjsko, zadevajoča uvedenje slovenskega učnega jezika na srednjih šolah za učence slovenske narodnosti, raztegnoti na vse pokrajine, po katerih bivajo Slovenci, in da se ima to začeti izvrševati uže v šolskem letu 1883-4. — Koroški poslanec vitez *Moro* se je tej resoluciji upiral i trdil, da slovensko ljudstvo na Koroškem ne zahteva slovenskega nanka in da dotične prošnje izvirajo le iz celovške čitalnice in tamošnjih učiteljev in duhovnikov!! — *Tonkili*jeva resolucija se je potem sprejela.

V odseku za podporo po povodnji unesrečenim se je sprejel predlog poročevalca dr. *Graf*a, naj se dovoli za Tirolsko 6 milijonov gold. podpore, v proračun pa naj se postavijo le 4 milijoni, ker ostala 2 milijona naj se porabita le v največji sili.

Dunajski občinski svet se vtika v vse stvari, ki ne spadajo v njegovo področje, zato pa se je v zadnjih časih večkrat nesmrtno blamiral in s tem, da vedno kaže neko zaničevanje do nemških avstrijskih narodov, dunajskemu mestu tudi materialno zelo škodoval. Zdaj je bila v njem zopet predložena resolucija, naj vlaka zopet dovoli posamezno prodajo časnikov «Neues Wiener Tagblatt» in «Constitutionelle

Podlistek.

Rudolfovo.

(Zgodovinska črtica).

Če prav je Rudolfovo dan danes poglavitno dolenjsko mesto, vendar nema tako stare zgodovine, kakor nekatera druga dolenjska mesteca in celo trgi. N. pr. blizo Krškega je bilo keltsko in rimsko mesto. Neviodunum; kder stoji trebanjski trg, bila je v rimljanskej dobi večja keltska naselbina. Tudi Kostanjevica in Metlika imate starejšo zgodovino. Ipak je zgodovina Rudolfovega mesta važna in zanimiva.

To mesto je bil ustanovil avstrijski vojvoda Rudolf IV., imenovan utemeljitelj, 7. aprila 1365. Tukaj je stal uže l. 1084 stolp, turn (gradiček), lastnina zatiškega samostana in zapisniki tega starega samostana imenujejo l. 1331 na tem mestu kraj «Markstätt», slovenski mejno mesto ali pa «Markstätt» — tržišče. (Verjetniše je «Markstätt» — to je mesto v «marki» — «slovenskej marki»). Po Rudolfov ustanovitvi mesto je dobilo mnogo pravic, n. pr. lastno občinsko gospodarstvo, sodstvo v okrožju treh ur, pravico svobodnega trževanja in obrtnije, lastni dac, mitnino, ribštvo, pašo — in sedež ter glas v dežel-nem zboru. Cerkev sv. Miklavža je bila bržkone v dobi ustanovitve mesta sezidana.

Kraj, kder se zdaj razprostira prijazno mestice, zval se je pri «sv. Antonu v gozdu»; tu je stala namreč cerkev sv. Antona puščavnika. V 17. stoletji jej je bila pa kapelica sv. Florijana prizidana, in zato se je zvala potem cerkev sv. Florijana. Za časa Francosov so jo pa zaprli in sol v njej shranjevali; pozneje je bila pa deklirana šola v tem poslopji, a zdaj so jo podrli, da se nova šola seziha. — Rudolfovo je imelo to ime do l. 1785, potem so ga pa juradno imenovali «Novomesto» do l. 1865, ko je ob priliki svoje

petstoletnice dobilo zopet staro ime. Ljudstvo pa mu pravi sploh le «mesto».

Mesto je bilo uže zgodaj od Turkov nadlegovano. Uže l. 1431 (ali 1429) je 8000 teh divjakov k Rudolfovemu prihrulo, pa bili so tu od kranjskega in koroškega deželnega glavarja pobiti.

Leta 1491 in 1492 so bili zopet Turki pridrli k Novemu mestu, ali ker niso mogli Krke prepluti, puštošili so samo drvod po Dolenjskem, okoli Zuzemberka, Ribnice in Kočevja.

Požigali so trge in vasi, rušili bivališča; morili brezorožne moške in žene, nežne otroke in siivolase starške so nabadali na kole ob plotih ali pa butali z njimi ob zidovje.

Dasi tudi je mnogo trpelo mesto pred Turki in v hoilih cesarja Friderika z grofi celjskimi, ki so l. 1435 mesto napadali in oblegali, vendar se je lepo razvijalo, kajti pospeševali so njegovo napredovanje vsi nastopniki Rudolfa IV. Ker so meščani napade celjskih grofov hrabro odbijali, dobilo je mesto za to svojo zvestobo in hrabrost pravico, pečatiti uradne listine z rudečim pečatom, kar je bilo v onih časih posebno odlikovanje. Cesar Friderik jim je branil privilegij, po katerem se je smel vsakdo kmetov prosto v mestu naseliti, le da se je skrbelo za obde-lovanje zapuščenega zemljišča. Les so smeli meščani iz bližnjih cesarskih gozdov (pri Zuzemberku in Mehovem) dohivati. Začela se je živahna kupčija na Hrvatsko, in dolenje Ogersko.

Mesto je imelo uže v 15. stoletju svojo bolnišnico s kapelo.

Leta 1490 se imenuje v Rudolfovem kaplan «Juri Skrilke».

Z ustanovitvijo kolegijatkapiteljna, t. j. korarstva je mesto precej večjo važnost doseglo. Cesar Friderik IV. (V.) je bil l. 1493 (27. aprila) dovolil Jakobu Auerspergu, župniku v Skocijanu in glavnemu duhovniku Slovenske marke, t. j. (največ) Dolenjskega, župniku v Doberniku, da smeta v Rudolfovem kole-

gij (družbo) kanonikov (korarjev) s proštom ustanoviti in k temu cerkve sv. Rupreta, sv. Skocijanu, na Mirnej peči, sv. Martina na Ponikvi in sv. Miklavža v Rudolfovem pridružiti. Prvi proš se je pa še le l. 1496 izvolil.

Turki so Rudolfovo — kakor smo uže omenjali — mnogokrat nadlegovali, n. pr. l. 1528; to leto se štejejo 4 turški napadi, stirikrat jih je bil spodil in nabil oskrbnik mehovskega grada, Ivan Püchler, ki je bil 16 Turkov in 26 konj ukončal. L. 1547 so pri-lomastili Turki dvakrat pred mesto, morili, požigali in puštošili po okolici. Zadnjič je bil Turčin pred mestom l. 1563. Herbert Turjaški se je tu turškej vojski nasproti postavil ter jo zapodil proti Kostanje-vici, kder je bila popolnem pokončana.

Protestantovska vera, za katero razširjevanje sta se na Kranjskem poleg deželnih stanov največ Truber in Dalmatin trudila, dopadala se je tudi prav kmalo Novomeščanom. Došlo je v tem verskem prepiru celo do velike razprtije, pri kateri je bilo ljudstvo kato-liškega duhovna, očeta Janeza, ubilo (1548) (Glej Di-mitz — Geschichte Krains, 2. Th.) Rudolfovljani so imeli uže l. 1567 svoje luterovske pridigarje. Iz Metlike je k njim došel jako goreč mož z imenom Vlahovič, iz Krškega pa Weyxler. Ali uže v prihodnjem letu (1568) je došlo povelje, naj se odpravita iz mesta. Ali Vlahovič je vendar tu ostal in tudi tukaj l. 1581 umrl. Vlahovič je pridigoval v hiši pl. Scheuer-ja, ker mu kapitelj ni hotel cerkve prepustiti.

Da se je mogla luteranska vera tako ukoreniniti, temu se ni čuditi, kajti katoliški duhovniki niso da-jali najlepšega izgleda ljudstvu. Ko je l. 1593 pape-žev poslanec stanje katoliških cerkva in samostanov na Kranjskem pregledoval, naletel je na neredu tudi v Rudolfovem, o katerem priporočuje, da je našel tu lepo cerkev s kapiteljnom, ki pa je bil brez pravil ali reda. Torej mu je on taka pravila dal. Minoritov, ki so bili takrat v R., malo je našel, ali še ti so ljudstvo le pohujševali. (Dalje prih.)

Ti doneski so pa ti le: prvi donesek za poplačanje davkov od čeljske gmajne, kateri se zaradi enakih užitinskih pravic od dotičnih upravičenih posestnikov tudi po enakej meri terja, namreč po 28 kr. od vsake hišne številke. Drugi donesek je za poplačanje davkov od premske gmajne, kateri se terja po velikosti zemljišč, po kateri meri se tudi uživa. Tretji donesek je za poljskega čuvaja, ob enem občinskega slugo, kateri se tudi po razmeri zemljišč plačuje. Sedaj si nataknite nacepnike na nos, vi »doktorji« ter pogledajte § 71 občinskega reda, ali se ne strinja vse to z njim? Dalje: četrti donesek so bili neki špitalski troški v znesku 28 gld., kateri so se, ne trdim, da po razmeri davka, izterjevali, ampak po zemljiščih, vsled česar je bil poslednji »doktor« še na dobičku, ker ga vsled posestva same kuče najmanjše plačilo v tej zadevi zadelo ni. Peti donesek je plačilo za organista na vsako hišno številko 45 kr. in šesti donesek za šolske potrebščine v znesku 63 kr. na vsako hišno številko.

Naši »doktorji« se vzlasti nad poslednjima dvema doneskom izpotočkajo, ter v svoji »doktorske« abotnosti trdijo, da se imajo enaki doneski izterjevati po razmeri davkov. Tudi razlagajo dotične §§ še celo po javnih krajih, na priliko: v štacuni pri klobučarju, ter v posmeh pametnim ljudem nosijo svojo neumnost očitno na prodaj.

Ker ste gospodje »doktorji« tako silno »študirani« na občinske §§, kam ste pa § 75 in § 85 deli, da ju nečete razlagati? Kaj se, da nimate v tej zadevi niti zadostne učenosti, niti prakse, sicer bi vedeli, da v § 75. se bere tako le: »Prikladov k pravi davkom in vseh drugih občinskih nakladov ne plačujejo:

2. Dušni pastirji in javni učitelji od kongrue.

3. Ljudje, ki v občini ne prebivajo, od tistih prihodkov, katerih ne uležajo ne od nepremičnega posestva ne od obrta v občini.

Umejete sedaj to, gg. »doktorji«? Najbrže ne, sicer ne bi vedno gonili abotnosti na dan, da vi drugi ne bodete toliko plačevali, kot plačuje g. Valenčič, Špiler ali Dekleva na Turni, ampak ako bi stvar razumeli, stisnoli bi svoje »doktorske« glave mej pleča, ter ne prodajali tako očitno svoje »doktorske« nevednosti. Svetujemo vam tedaj, da v § 75. 3. točko še enkrat prav pazno preberite, in več nego zabiti ste, ako vam potem ne bode jasno, da imenovani trije posestniki ne bi priklada k pravi davkom niti krajcarja plačali.

Ker ste, kakor zgoraj rečeno, tudi na § 85 pozabili, hočem vam ga tedaj citirati od besede do besede:

§ 85. »Posebni zakoni ukazujejo, kedo in kako ima skladati in pomagati, kadar se zidajo cerkve, duhovske hiše in učilnice in kadar se delajo ceste.

Zalogi, ki so za nekatere posebne potrebe zagotovljeni po kakej starej pravici, ostanejo še za naprej veljavni.

(Konec prihodnjic.)

Prem, dne 31. januarja.

V »Slov. Nar.« smo čitali, da je Zagorska občina tržaškemu magistratu poslala neki protest proti prodaji vode Reke. Mi bi temu prav nič ne ugovarjali, ako bi stvar bila na pravem mestu. Gotovo je, da se tržaški magistrat za ta protest še zmenil ni, kajti jedna sama občina protestirati in kar na svojo roko — tebi nič meni nič — nikakor ne gre, temuč imajo tukaj govoriti skupno besedo vse dotične občine, ne samo Zagorska, o čemur bomo še o priliki govorili.

Z Notranjskega 27. januarja.

Velike v vednosti je za vsak časopis, ako ima dobre, zanesljive ter izvedene dopisatelje. Taki časopisi se kaj pridno čitajo, pazljivo ter z veseljem da se čitateljem ne zeha ali pa od nevolje čelo grbanči. Glaslo vsacega dopisovalca mora biti: pisati resnico, pisati jasno ter razumljivo. Pisatelj ne sme gledati ni na prijatelja ni na sovražnika; osebosti naj se ne perejo po javnih listih. Tako pa ne ravna vsi, česar so dobro prepričani č. čitatelji »Elinosti«, kajti v to so se pričeli od neke strani pošiljati dopisi, kateri, naj si uže bode pod katero koli firmo, kakor »Iz vremenske doline«, »Izpod Vremščice«, še prej »Iz Senoždeč«, so popolnoma »zeleni«, nezreli, piškavi ali celo gnjili. Kovač teh dopisov, kateremu se je pa uže pero močno skrhalo, prične dopise s kakšno lokalno novico, kar mu pa le služi, tako si vsaj misli, pa se jako vara, za zastonj, za kojega se skriva, da potem na mimo gredeče ali na osebo, koje mu niso po volji, na osebo, koje mu ne dopuščajo, da bi manipuliral v nekaterih rečeh, kakor bi se njemu ljubilo, meče kamenje ali bolje rečeno: psovke in sumničenje in to jako surovo. Ti dopisi so pa menda samo g. dopisatelju razumljivi, polni so »modroslovskih« izrazov, koje more umeti le on, koji ima srečo biti podučen od filozofa »Izpod preske«. Mi priprosti čitatelji, katerih je ogromna večina, pač ne vemo, kaka zver je to, koja ima »polovico mešanega života«, ter se na dvoje kroji, kajti pri volitvi cestnega odbora je bila le »polovica mošanega života« navzoča, polovica pa ne. Kaj ne, da je to velika modrost! Temu vedežu je »prišla« v pričo volitve vest na uho: »da v nekotih narodnih krogih dobro poznana oseba z nemčurji senožeške »Plackomande« živo koketirav. S tem hoče g. dopisovatelj nekako sumnjivo izreči nad omenjeno osebo, češ da obrača plašč po vetru, ter da tega poznata jeklena narodna zavest peša ali rijovi. A v tem se g. dopisovatelj jako vara, kajti ona v »narodnih krogih« dobro poznata oseba je značajna, ni sebična ter se ne da ni srebrom ni zlatom odvrti od svojega narodnega prepričanja. Pa tudi vedenje te »osebe«, kar se tiče narodne stvari, morda je našemu narodu več v korist, nego pa ono g. dopisovatelja, »kar nas z nova podučuje: naj se slepec ne ponuja za kafi-pota temu, koji ima bistre oči; kajti ako pojde poslednji za prvimi, mogoče je, da ne le prvi, nego i poslednji v kakej koluzi podleže.

Na posled prosim g. dopisnika, naj bode v prihodnje bolj jaseen ter odkritosrčen v svojih zbadljivih dopisih, ako se pa tega ne upa, naj ne hodi z maslom na glavi na solnce, da se mu ne sediti po obrazu i naj raje opusti dopise, po katerih menda ne bode nihče žaloval.

Domače in razne vesti.

Tržaška novosti. Te dni smo imeli deževno vreme, včeraj pa je nastopilo pravo spomladansko vreme, svečnice si pač nismo mogli želeči lepše. — »Cittadino« od 30. t. m. bil je zaplazen, ker je prinesel vest, da je namestništvo zaukazalo, da morajo odslej Primorski uradi mej sohoj občeavati le v nemškem jeziku. — Kako se more jeziti list na to, ki je sam ustvaril precedens takim ukazom s tem, da je uže večkrat izrekel, da na Primorskem je uradni jezik edino le italijanski, a slovenščina da tukaj nima nobene pravice. — Kedor drugim krat pravice, kopije sebi jamo, to naj bi si zapomnil »Cittadino«. — Pa še nekaj drugega. — Ali Italija priznava 40000 Slovencev kako narodno pravico? Menimo, da tudi Avstriji ne konvenira 200.000 Italijanom dajati večje pravice, nego Slovanom, kateri so v ogromni večini v Avstriji. — »Un po' di logica sior Sattadin!« — V Via Media je neka gospodinja žgala kavo, malega 2 letnega dečka pa postavila zraven sebe na ognjišče; otroče se prekucne iz ognjišča na tla in ostalo precej mrtvo. Mater! pri otrokih ni nikoli zadosti paznosti.

Zidar Jožef Benčič iz Trsta padel je 31. jan. a hiše v Via del Lavatojo ter si je razbil čelo, vsled česar so ga precej odnesli v bolnico. — Zidar Miha Kovačič iz Trsta, 19 letni mladeneč, padel je 31. jan. na kanalu v morje, izlekla ga je policija ter ga odvedla v bolnico, ker ga je močno tresla mrzlica. Pijanost je bila vzrok neprostovoljne kopelji, ta grda pijanost, katerej je naše ljudstvo žalibože preveč udano. — Vstal je 30. jan. ogenj v nekem večem magazinu v Via Trecantoni; a pompirji so ga precej pogasili.

Tržaška trgovinska in obrtniška zbornica in prijateljica malih trgovcev in obrtnikov. V seji 30. januarja se je prebralo poročilo obrtnega odseka o novem obrtnem zakonu i sklenolo, naj se pošlje prošnja gosposkej zbornici, da ne bi se uvedle obrtne zadruge i ne zahtevala spričala zmčnosti. Odsek se boji slabih nastopkov, posebno za Trst, kder je bila vedno obrtna svoboda. — Po daljšem razgovoru se sklene, naj se gosposka zbornica naprosi, naj nova obrtna postava ne bi veljala za Trst ter se je ta sklep telegrafično naznanil udoma gosposke zbornice g.g. *Reineltu in Scrinjju*.

Društvo Progreso je imelo 30. januarja zbor, v katerem se je mnogo govorilo o propadanju Trsta in valilo to propadanje vladati na ramo. Načelnik tega društva, dr. Viducovich je posebno poudarjal, da društvo vspešno napreduje, ker je od zadnjega zbora pristopilo okoli 400 novih udov. Govorilo se je o napeljanju Reke v Trst, in o tem, kako se zacelijo rane, katere vsaka Trstu odprava svobodne luke. Dr. Consolo je posebno naglašal stare pravice mesta Trsta in izvolil se je odbor 15 udov, ki se ima z družimi strokovnjaki in odbori posvetovati, kako se odvrno hudi nastopki, ki bodo izvirali iz odprave svobodne luke. Da načelnik v svojem govoru ni pozabil »patrem patriae, Rasovicha« i da je pri izreku njegovega imena nastalo silno ploskanje, to se umeje samo ob sebi, če tudi je silno smešno.

Tržaški korso. V četrtek je imel biti, kakor vsako leto otročji korso; pa je skoro popolnoma izostal, nekoliko zaradi slabega vremena, nekoliko pa zaradi slabih časov. V nedeljo začne veliki korso, a najbrže bo letos v nedeljo le srednja stvar v pondelek utegne pa letos korso skoro izostati, ker se gosпода ne čuti pri dobri volji. — Kar bode, to bo vse na pustni vtorek, tako saj moramo soditi iz vseh dosedanjih priprav v ta namen. — Resni so časi, zaradi tega ni velicega veselja za javne norčije.

Veliki ples v tržaški čitalnici dne 31. t. m. bil je v resnici briljanten. Mnogo prelepih in najokusnejše nališpanih dam, gosposke en pleine parade, toliko civilnega, kolikor vojaškega stanu, to elegantno društvo v prostornej in krasno odličnej dvorani, potem pa jako fini vojaški orkester: vse to napravilo je na gledalca iz galerije jako prijeten utis. — Četvorko plesalo je navadno blizo 100 parov; — kotiljon pa še več. — Gosp. Kostner razveselil nas je posebno poizvrstnem aranžiranjem kotiljona; mnogo smo se smijali originalnim novim figuram; — gotova da so mladi gosposdje po kotiljonu izgledali kakor sami visoki diplomatje; a krasen spol bil je skoro zasut s prelepimi, svetoznamimi tržaškimi šopki. Eleganca, dostojnost, prvi srednji ton znači letošnje čitalniške veselice, h katerim moremo odboru le čestitati.

Veliki ples delalskega podpornega društva v gledišču »Fenice« bil je nenadno močno obiskan. Gledišče bilo je tako napolnjeno, da je bilo pred polunotjo celo težko plesati. — Prolato se je nad 900 biljetov in par sto bilo je navzočnih s povabilami. Ples so obiskale tudi odlične osebe, kakor kontreadmiral Pauer de Budahegy, fin. svetovalec Lyro, ruski generalni konzul in še več drugih gosposod najboljšan stanov. — Vsa vojaška godba godila je kaj izvrstne komade, — po katerih so se našo mladi ljudje kaj veselo sukali skoro do 5 ure zjutraj. — Čistega dohodka je dala veselica čez 200 gld., potem pa so podarovali tudi visoki gosposdje, kakor gospod namestnik Depretis gld. 50. — mestni župan g. Bazzone gld. 20. — dr. Schrott gld. 5. — in še drugi gld. 17, vsega skupaj gld. 87. — penzijski fond društva začne torej s precej lepo svoto. Društvo se širi in

množi in ima kredit v Trstu, vkljub, temu da je zavidano, posebno od Sadorogopersopipežev, kateri si pomagajo uže se skrajnimi sredstvi, kakor so to neka anonimna pisma, katerih plitvoglavih sestavljalci so le pomilovanja vredni.

Tržaškega škola ples bode denes zvečer v salonu Monte verde. — Nadejati se je velikanske deležitve.

Predsedništvo tržaške čitalnice javi, da čitalničarji morejo gledati korso v nedeljo, pondelek in torek iz oken in velikega škoda čitalnice.

Policijske. V Via Amalia so nekež šivilji pokrali iz zaprte omare za 120 gld. zlatenine. Nek nožbrusec je prišel po lestvah v stanovanje nekega oddajalca postelj v Via Volto, je pokral v nekež sobi, kder so spale s ženske, kolikor je mogel obleke, potem pa šel v bližnjo sobo, a ko je začel žepo polniti, iznenadil ga je gospodar ter mu preskrbel prosto stanovanje za nekoliko časa. —

Avstrijski patrijotizem v Trstu vedno bolj cvete. Društvi »Società Operaia« in »Fratellanza Artigiana« ste napravili vsak svoj bal, katerih se je imel vsak vdeležiti, kder je platil vstopnino, le tistim je bil vstop prepovedan, ki nosijo — cesarsko suknjo!! Opazke pač ni treba.

Umrl je v Bazovici dr. *Perharc*, zdravnik 5. okoliškega okraja. Pogreb je bil na svečnico. Rajniki je bil dober narodnjak.

Častno priznanje. Tudi občina Lokve imenovala je sežanskega župana, g. R. Mohorčiča častnim občinom ter mu deputacija občinskih mož te dni izročila dotično diplomu. — Vidi se iz tega, da ima gospod Rajmund Mohorčič v Sežanskem okraju veliko zaupanje.

Deželne doklade za Gorisko in Gradsko za leto 1883 so potrjene, in sicer se bo pobiralo: za zemljiško odvezni zalog 9%, od vseh neposrednih davkov; za deželni zalog 12%, od vseh neposrednih davkov in 20%, od vžitinskega davka od vina, mošta in mesa, potem 50 kr. od vsacega hektolitra pive pri točenju na drobno.

Dolenjeloška bralno društvo z ognjegasnjo stražo napravi 4. t. m. v Fr. Arkovih prostorih veselico s petjem, tombolo in plesom. (Godba: J. Bleyer-jev kvintet). — Začetek točno ob 7. uri. Vstopnina za uda 30 kr., z rodbino 60 kr.; — za neuda 50 kr., z rodbino 1 gld. k obilnej vdeležitvi vabi vlijadno. Odbor.

Poziv! Kar so Nemcem Veit, Alban Stolz i dr. to je nam Slovincem vladika slavnega spomina, rajniki Slomšek — G. župnik Lendovšek je hotel celo skupno izdati vsa dela Slomškova. Toda uže pri 3. knjigi se je moralo to podjetje radi pomanjkanja materialne podpore ustaviti. — Da bi o mogočili nadaljevanje — stivali so si vrli bogoslovci ljubljanski lepo nalogo, da razpečajo do sedaj izdane 3 knjige, namreč: 1) pesni, 2) prilike, povesti 3) životopisi. — Slovinci! Le jednega Slomška imamo! — Vabim za prav obilno naročbe ne le č. gg. duhovnike, temuč i vse prijatelje knjige slovenske. — Podpisani je pripravljen vsakemu preskrbeti vse 3 knjige za 1 gld. 90 kr. Tudi vsaka knjiga posebe se da.

Karl Miklavčič,
bogoslovec v Gorici.

Nesreče. Tudi na *Moldavskem in Črnem morju* je tulil zadnje dni grozen vihar, ki je mnogo nesreč provzročil. Ruski parnik »Nišni Novgorod« se je na poti iz Odese v Carigrad potopil; angleški parnik *Cedrix* pa pri Varni razbil.

Vremensko proročanje. Glasoviti Mathieu De la Drome prerokuje za februar tako-le vreme: Po vsej Evropi deževje do 7. t. m. sneg v južni Italiji v Svici in na Nemškem; od 9 do 12. t. m. deževje v Belgiji, na Holandskem in v Danimarki, sneg v Tirolih in na Českem, veliki viharji na Oceanu. Od 14. do 22. lepo vreme; — razni vetrovi 15. 18. in 19. t. m. — Ta mesec bode skoro po vsej Evropi slabo vreme od 1. do 7.; še precej lepo od 7. do 22. — Močni vetrovi pa bodo od 23 do 28 t. m. Tako francoski prorok, ki tudi nij nezmotljiv, kajti uže smo prebili 2 prekrasna dneva v februarju, in nij mogoče si misliti lepšega spomladanskega dneva v Trstu kakor denes in tudi včeraj.

Čudna oporoka. Nedavno je umrl v Budimpeštu odvetnik Avgust Kan, ter je ugerske akademiji zapustil 200 cekinov s pristavkom, naj se za ta znesek razpiše nagrada za najboljšo rešenje prašanja, kako bi mogli stanovalci na zemlji občeavati z onimi v luni. — Radovedni smo, komu se prizna ta nagrada.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Kmetiška pisma.

(Dalje.)

Poglaviti pridelek je pšenica, katera se leto za letom, brez kake spremembe, na eno in isto mesto seje. Oves in ječmen se pridelujeta le za domačo potrebo na prostoru 1000—1500 akrov. Setev se prične meseca aprila, in poseje se 1-5 »bushel« — 90 funtov na akre. Seje se na široko ne v vrste, in vsak akre daje po 20 bushelov, torej zrno malo manj, od dvajset zrn. Za obdelovanje — oranje in setev — se potrebuje tri tedne, in zahteva 600 konj ali mul. Po obdelovanju se rabijo konji in mule za košenje pašnikov, katero se do pričetka julija nadaljuje. Zetev se prične pričetkom avgusta, in rabi se za to le 200 Wood-ovih in M' Cormick-ovih žetnih strojev, kateri žito pokose in v snope povežejo. Zetev traje le 10—12 dni. Vsak stroj uležejo trije konji, in k vsakemu stroju treba enega kočijaža, in na 12 do 18 strojev pa še enega mašinista na konju, da kaj popravi, ako se na kakem stroji kaj pokvari. Omlati se vsa pšenica z 30 soparnimi mlatilnimi stroji, kateri jo ob enem popolnoma očistijo — oplavejo — ter v vreče spravijo, ka-

